

λόφων χλοερῶν καὶ δένδρων ἀνθοφορούντων. Πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἐστραμμένοι πρὸς τὴν θάλασσαν θεωμένων μετ' ἐκπλήξεως τὴν μαγικὴν ἐκείνην νῆσον τῆς παραδόσεως ἐν ὅλῃ αὐτῇ τῇ δόξῃ καὶ τῇ καλλονῇ.

— » Ἀδελφοί, ἀνεφώνησε τέλος ὁ Σαμοσὲ, ὅστις ἀνηγέρθη ὡς ἐν ἐκστάσει. Ἀδελφοί ! ἰδέτε τὴν κατοικίαν μου· τὰ πνεύματα τῆς ὀλβίας νήσου μὲ καλοῦσι πρὸς αὐτά. Ἀκούω τῆς φωνῆς των, διακρίνω τὸν καπνὸν τῆς καλύβης, ἣν δι' ἐμὲ ἀνήγειρον, βλέπω τὰ δάση καὶ τὰ ὄρη, ὅπου μέλλω ἐκ νέου ν' ἀγρῶσώω τὴν ἔλαφον τῆς πατρίδος μας. Ἀδελφοί, ἡ ὥρα μου ἤγγικε ! Τὴν παρελθούσαν νόκτα τὸ πνεῦμα τοῦ πατρός μου μ' ἐπεφάνη. Μὲ διέταξε νὰ καπνίσω τελευταῖον τὸν καπνὸν τῆς εἰρήνης καὶ νὰ φύγω τὴν γῆν τῶν λευκῶν. Τετέλεσται, ἀπέρχομαι. »

Ἐπειτα ἔρριψε ταχέως τὸ ἀκάτιόν του εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ τότε δέκα ἢ δώδεκα τῶν παρεστώτων ὤρμησαν νὰ τὸν ἐμποδίσωσιν ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου του. Ἀλλὰ μάταιαι προσπάθειαι. Ὁ γέρον, ὅστις πρὸ μικροῦ ἐκλονεῖτο ἐπὶ τῶν κατίσχνων κνημῶν του, ἀπώθησεν αὐτοὺς ἀλληλοδιαδόχως μετ' ἀπεριγράπτου εὐκολίας. Ἐρρίφθη εἰς τὸ ἀκάτιον καὶ ἀρπάσας τὴν κόπην, διὰ κτυπήματος βωμάλεου ἐμακρύνθη εἰς ἀπόστασιν, ὅπου δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ φθάσωσιν οἱ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς.

Πάντες δὲ ἠκολούθησαν διὰ τῶν βλεμμάτων τοῦ εὐθραυστον ἀκάτιον, περιστρεφόμενον, δίκην πετροῦ, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ἀναθραζόντων καὶ μαινομένων κυμάτων. Διεινοήθησάν τινες νὰ εὕρωσι λέμβον τινὰ καὶ ἐπιβάντες νὰ σώσωσι τὸν ἀφρόνως οὕτως ἐκτιθέμενον εἰς τὸν ὄλεθρον. Ἀλλὰ πρὶν ἢ τὴν ρίψωσιν εἰς τὴν θάλασσαν, πυκνὸς σωρὸς λευκῶν συννέφων ὑψώθη πρὸς δυσμὰς, ἐκάλυψεν ἐν τάχει τὸν δίσκον τοῦ ἡλίου, ἔπειτα ἐγένετο φαιότερος, πελιδνότερος, ζοφώδης καὶ τέλος μέλας, ὡς ἡ νύξ. Μετὰ μίαν στιγμὴν, διεσπάτο ὁ κεραυνὸς, ὁ ἄνεμος ὤρμησε μυκώμενος καὶ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ ἠνεώχθησαν.

Οἱ γηραιότεροι κάτοικοι δὲν ἐνθυμοῦντο κατὰ γινῆδα τρομερωτέραν καὶ πλέον καταστρεπτικὴν καὶ ὅτε ἐπληθύνθη ἡ γαλήνη, ἡ κοιλὰς εὐρέθη ἀνάπλεως συντριμμάτων καὶ ἐρείπων.

Τοιοῦτον ἐγένετο τὸ τραχικὸν ἀποχαίρετμα τοῦ Σαμοσὲ πρὸς τὴν χώραν τῶν πατέρων του. Ἐκτοτε δὲ οὔτε ἐρυθρόδερμός τις εὐρέθη εἰς τὰς ἀκτὰς ἐκείνας, οὔτε νῆσος μαγική.

New Monthly Magazine.

K. II.

## ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

### ΕΠΙΣΤΟΛΗ Γ'.

Πειραιεύς.

Τὸ ἀτμόπλοιον ἡμῶν σχίζει, φίλε Ἀλέξανδρε, τὰ εὐρέα νῶτα τῆς θαλάσσης καὶ ἀπὸ Σύρου μᾶς μεταφέρει εἰς Πειραιᾶ. Εἶναι νύξ ἑαρινὴ καὶ σελήνοφεγγής, καὶ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος ὁ φιλοθεάμων ἐπιβάτης διακρίνει πάσας αὐτάς· τὰς περικεκαλυμένας νήσους τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀρχιπελάγους, μεθ' ὧν τοσαῦται συνδέονται ἀναμνήσεις, τοσαῦτα δόξης καὶ καταστροφῆς συμβάντα. Ἐν νυκτὶ, αἱ ἀκταὶ αὗται ὁμοιάζουσιν ὡς ὠκεανίδες τινὲς νόμφαι καθεύδουσαι εἰς τὰς ὑγρὰς ἀγκάλας τῆς Ἀμφιτρίτης.

Τὴν ἐπιοῦσαν, τοῦ ἡλίου μόλις ἀνατέλλοντος, ἀφυσπνίσθη ὑπὸ τοῦ κρότου τῆς ῥιπτομένης τοῦ ἀτμοπλοίου ἀγκύρας. Ἐφθάσαμεν εἰς τὸν Πειραιᾶ.

Ἦδη θέλεις νὰ μάθης παρ' ἐμοῦ τί ἐστὶ Πειραιεύς, διότι δὲν ἐγνώρισας τὴν νεωτέραν ταύτην τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, καὶ μόνον ἐνθυμεῖσαι ἴσως, ὅτι κατὰ τὰ 1825 ἐζήτησαν αὐτὴν οἱ Ψαρριανοὶ πρὸς κατοικίαν. Ἀλλ' ἐματαιώθη, ὡς μὴ ὠφελε, τὸ σχέδιον τοῦτο, διότι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἠθέλησαν οὐδόλως νὰ παραχωρήσωσι πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς ἑσθίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὀλίγας τινὰς ἰδιοκτητοὺς τῶν γαίαις καὶ τὰς εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ἀνηκούσας. « Ἐπεὶ καὶ ἐν μέρος τῶν Ἀθηναίων, λέγουσιν εἰς τὴν πρὸς τὴν Διοίκησιν ἐκθεσίν των, σχεδιάζει πρὸς χρόνων νὰ μετοικήσῃ εἰς Πειραιᾶ . . . ν' ἀπολαύσωσι τὰ καλὰ τοῦ ἐμπορίου, κατοικοῦντες εἰς τὸν λιμένα τούτων κλπ. (1) »

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι δὲν κατόκησαν τὸν Πειραιᾶ, οὐδ' ἀπήτησαν τὰ καλὰ τοῦ ἐμπορίου, τῶν δὲ Ψαρριανῶν πολλοὶ μὲν ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὸν πατριὸν βράχον των, πολλοὶ δὲ νὰ σκορπισθῶσιν ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Πειραιεύς, ὡς γνωρίζεις, ἦν τὸ πάλαι ἐπίσημον ἐμπόριον. « Ἐμπόριον γάρ (λέγει ὁ Ἰσοκράτης ἐν τῇ Παινηγυρικῇ περὶ Θεμιστοκλέους ὁμιλῶν) ἐν μέσῳ τῆς Ἑλλάδος τὸν Πειραιᾶ κατεστήσατο, τοσαύτην ὑπερβολὴν ἔχον, ὥστε ἂ παρὰ τῶν ἄλλων εἰ παρ' ἐκάστων χαλεπὸν ἐστὶ λαβεῖν, ταῦθ' ἅπαντα παρ' αὐτοῖς ῥάδιον εἶναι πορίσασθαι ». Τὸ ἐμπόριον δὲ τοῦτο ἐξῆγεν ἢ διαμετεκόμιζε, δὲν εἰσῆγεν ἐμπορεύματα, τῆς ἐξαγωγῆς αὐστηρῶς ἀπαγορευομένης ὑπὸ τῶν νόμων.

Ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτοῦ ὁ Πειραιεύς, ἦν περικαλλεστάτη πόλις. Ἐκόσμου αὐτὴν μεγαλοπρεπεῖς ναοί, λαμπρὸν θέατρον, περ' εἶχε ναυπηγεῖον εὐρύχωρον,

(1) Ὁρα Δ. Σουρμελῆ ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν κλπ. ἐκδοσις δευτέρα 1853.

νεώρια, ὁπλοθήκην, στοὰς καὶ ἀποθήκας. Ἄλλ' ἐμελλε καὶ ὁ Πειραιεὺς νὰ ὑποστῇ τῆς Ἑλλάδος τὰς τύχας. Ἦρχισεν ἐκπίπτων κατὰ τὰς ἀλληλομαχίας τῶν Ἑλλήνων, τὸν πρῶτον μὲν κτύπον λαβὼν παρὰ τοῦ Λακεδαιμονίου Λυσάνδρου, καταστραφεῖς δὲ τελείως ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου Σύλλα, τῷ 87 ἔτος π.χ.

Ἐκτοτε οὐδ' ἐμνημονεύετο πλέον ὁ Πειραιεὺς, ἀποβαλὼν καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομά του, ὅπερ μετέβαλεν εἰς τὸ *Πόρτο Δράκο*, ἢ *Πόρτο Λεόν*. Εἰσιόντες ἐκ δεξιῶν τοῦ λιμένος παρὰ τῇ *Α.λίμφ* λεγομένη ἄκρᾳ, βλέπομεν βράχους τινὰς ἐντὸς τῆς θαλάσσης εἰς κριπίδα λελαξευμένους. Εἰσὶν οὗτοι τὸ θάβρον, ἐφ' οὗ ἴστατο τὸ κολοσιαῖον ἐκεῖνο ἄγαλμα τοῦ λέοντος, ἐξ οὗ ἐδόθη εἰς τὸν Πειραιᾶ τὸ βάρβαρον αὐτοῦ ὄνομα. Ὁ λιμενοφύλαξ δ' οὗτος λέων κοσμεῖ σήμερον τὴν τοῦ Νεωρίου τῆς Ἑνετίας πόλιν!... ὡς κοσμοῦσι τὰ μουσεῖα τῆς λοιπῆς Εὐρώπης τὰ ἀριστουργήματα τῆς Ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας!

Οὕτω πως κεῖται λησμονημένος καὶ ἐρείπιον παρὰ τὴν ἀκτὴν καὶ ὁ τάφος τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ ἀρχαίου τούτου σωτήρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ παρ' αὐτὸν ἀνηγέρθη ὁ τάφος τοῦ Μικαούλη, τοῦ νεωτέρου τούτου Θεμιστοκλέους! Ὡ! ἃς ἐγείρωνται καὶ οἱ δύο οὗτοι τάφοι μετὰ τοῦ ἐν τῷ Φαληρεί τοῦ Καραϊσκού ἵνα ἐνθυμίζωσι καὶ εἰς Ἑλλήνας καὶ εἰς ξένους τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νεωτέραν αὐτῶν εὐκλειαν... διότι παρήλθον ἀμφοτέραι!

Ἀλλὰ περιγράψω σοι ἤδη τὸν Πειραιᾶ. Ἐνταῦθα αἱ δυσκολίαι ἐξαλείφονται, διότι οὔτε περὶ Σύρου γράφων εἶχον βοήθημά τι προγενέστερον (1), οὔτε θέλω ἔχει, περὶ τῶν νεωτέρων Ἀθηνῶν πραγματευόμενος. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν ἀξιόλογον *Στατιστικὴν* τοῦ Πειραιῶς, ἐκδοθεῖσαν τὸ 1852 ὑπὸ τοῦ ἱεάρχου Κ. Γ. Ἀγγελοπούλου, πρῶτου πάντων ἐνασχοληθέντος εἰς τὸ ὠφελιμώτατον τοῦτο ἔργον (2).

Ὁ λιμὴν τοῦ Πειραιῶς ἔχει σχῆμα ἡμικυκλίου, ἀπολήγοντος ἐκατέρωθεν εἰς στενώτατον πόρον, ἔχοντα 70 μέτρων πλάτος. Ἐπὶ τῶν δύο ὑφάλων τῶν εἰς τὸ στόμιον ὑφύονται φανοὶ ὀδηγοῦντες ἐν νυκτὶ τοὺς ναυτιλλομένους. Ἡ πόλις δὲ τοῦ Πειραιῶς ἀπὸ τῆς θαλάσσης παριστᾷ μὲν ἀμφιθεατρικὴν θέαν, ἐκτείνεται δὲ μᾶλλον ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον.

Δὲν εἶναι λοιπὸν ἄχαρις εἰς τὸν εἰσπλέοντα ἢ θεᾶ αὐτοῦ, διότι ἐξ ἀριστερῶν παρουσιάζονται ἀμέσως τὸ ναυπηγεῖον, τὰ μεγάλα δημόσια καταστήματα τοῦ τελωνείου, τῆς διαμετακομίσεως, τοῦ

λοιμοκαθαρτηρίου κλπ., εἴτα δὲ ἡ δι' ὅλου τοῦ λιμένος ἐκτεινομένη λαμπρὰ προκυμαία, καὶ παρ' αὐτὴν αἱ δύο εὐρύχωροι πελατεῖαι, αἱ τοῦ Ὁθωνος καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους, ἐφ' ἐκάστης τῶν δ' ὀρίων ἐγείρονται κομψόταται δημόσιοι βρύσσαι, ἐπικοσμούμεναι διὰ τῶν προτομῶν τῆς Α. Μ. καὶ τῆς τοῦ Θεμιστοκλέους. Ἐφ' ὅλης δὲ τῆς προκυμίας φκοδόμηνται αἱ πολυπληθεῖς καὶ στρεααὶ τοῦ Πειραιῶς ἀποθήκαι καὶ αἱ κομψότεραι οἰκίαι.

Πρὸ τινῶν ἐτῶν οἱ κάτοικοι τοῦ Πειραιῶς μόλις ἠριθμοῦντο εἰς 2,000, ἀλλὰ σήμερον εἶναι ὑπὲρ τὰς 5,500, ὧν 500 περίπου ἄλλοδαποί. Ὀλων δὲ τῶν κατοίκων οἱ 80 εἶναι ἔμποροι καὶ μικρέμποροι, ἄλλοι τινὲς κτηματῖται καὶ ναυτικοί, κλπ. Οἱ πλείστοι δὲ οἱ συγκροτοῦντες τὸν δῆμον τοῦτον εἰσὶ Χῖοι, καὶ Ὑδραῖοι, δηλαδὴ οἱ ἐμπορικώτεροι καὶ οἱ ναυτικώτεροι τῶν Ἑλλήνων, τοῦτο δὲ ὡς καὶ ἡ προσέγγις τῆς παραθαλασσίας ταύτης πόλεως πρὸς τὴν πρωτεύουσαν, καὶ ἡ κεντρικὴ αὐτῆς θέσις δὲν θέλουσι βραδύνει νὰ ὑψώσῃ τὸν Πειραιᾶ ἴσον πρὸς τὰς δύο ἄλλας πρωτίστως ἐμπορικὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, τὴν Εὐρούπολιν καὶ τὰς Πάτρας.

Καὶ πραγματικῶς, ἐνῶ κατ' ἀρχὰς μικρὰ μόνον τινὰ ὑπῆρχον παντοπωλεῖα, σήμερον ἰδρῦθησαν ἐμπορικὰ καταστήματα οὐκ ὀλίγα, σχετιζόμενα μετ' ὅλων τῶν ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Εὐρώπης. Ἀφ' ἧς δὲ ἡ ἀτμοπλοῖα ἐπολλαπλασιάσθη καὶ συνεκεντρώθη εἰς Πειραιᾶ, τὸ ἐμπόριον αὐτοῦ τείνει εἰς αὐξησιν.

Ἡ ἀξία δὲ τῶν κατ' ἔτος εἰσαγομένων ἐξ Εὐρώπης καὶ Σύρου ἐμπορευμάτων, συνισταμένων εἰς ἀποικιακὰ, γεννήματα, χειροτεχνήματα, εἶδη πολυτελείας κλπ. ὧν τὰ πλείστα μετακομίζονται εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἀναβαίνει ὡς ἔγγιστα εἰς 9,000,000 τὰ δὲ ἐξαγόμενα συνιστάμενα εἰς μέταξιν, ἐρυθρόδανον, καπνοῦς, μέλι, ἀκατέργαστα δέρματα, βδέλλας, κλπ. συμποσοῦνται εἰς 400,000.

Καίτοι δὲ πόλις νεόδμητος, ὁ Πειραιεὺς δὲν στερεῖται καὶ βιομηχανικῶν ἐργοστασίων καὶ καταστημάτων, καὶ τὰ ἐργοστάσια ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐν Σύρῳ (1) καὶ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἡ βιομηχανία ἤρχισε ν' ἀναπτύσσεται ἐν Ἑλλάδι.

Ἐκ τῶν ἐν Πειραιεὶ δὲ ἐργοστασίων ἀναντιρρήτως πρωτεύει τὸ μεταξοκλωστειὸν τῶν Κ. Κ. Ράλλη, οἵτινες μάλιστα ἀπέδειξαν διὰ τῆς ὁποίας ἀνέπτυξαν νοήμονος ἐπιμονῆς, δραστηριότητος καὶ ἱκανότητος, ἀπαραιτήτων εἰς τὰ τοιαῦτα ἔργα, παρ' ἡμῖν μάλιστα ἐσφαλμένην τὴν ιδέαν πολλῶν,

(1) Χρεωστῶ νὰ ὁμολογήσω ὅτι γενικὰς τινὰς μόνον πληροφορίας εὗρον εἰς τὴν κατὰ τὸ 1847 ἐκδοθεῖσαν ἐπιστολὴν περὶ Σύρου καὶ Ἑρμουπόλεως ὑπὸ Γ. Α. Νατίη, καὶ τινος ἀρχαιοτέρου ἢ ἐνεστώτος ἐφημερίδος τῆς Σύρου.

(2) Εὐχαρίστως ἐπληροφορήθημεν, ὅτι εἰς τὸν διακεκριμένον τοῦτον ἀξιωματικὸν ἀπενεμήθη παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως τὸ πκράσημον τῆς λεγεώνας τῆς Τιμῆς.

(1) Ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Σύρου παρελείψαμεν νὰ μνημονεύσωμεν καὶ τοῦ *Παιγριο-χάρτοποιου*, ὅπερ ἤθελεν ἐξάγει εἰς Τουρκίαν χιλιάδας δεσμῶν, ἂν ἐχορηγεῖτο αὐτῇ ἐλευθερία τῆς Συνεστήθη ἐπίσης ἐν Σύρῳ ἐσχάτως καὶ ἐργοστάσιον *στεατικῶν κηρίων* (σπερματσέτων), εὐδοκίμου ἄριστα.

οἵτινες παραδειγματιζόμενοι ἐκ τῆς ἀποτυχίας ἄλων τοσούτων ἐπιχειρήσεων οἷον τοῦ Ζαχαροποιτοῦ, τοῦ ὕλοποιτοῦ, τοῦ ὕλουργείου, τῶν ἀλευρομηχανῶν κλπ. ἐδογματίσαν, ὅτι ἐν Ἑλλάδι δὲν εὐδοκίμοισι βιομηχανικὰ καταστήματα.

Εἰσέλθωμεν, φίλε, εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο, διότι ἐν τῇ Ἑλλάδι ἡμῶν δὲν θέλεις δυνηθῆ εἰσέτι ν' ἀπαντήσης συνεχῶς θέαν, ὅποιαν τὸ ἐργοστάσιον τοῦτο σοὶ παρουσιάζει.

Δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ σοὶ περιγράψω ὅσας οἰκοδομὰς χρῆσιμους πρὸς τὴν ἐργασίαν ταύτην περιέχει τὸ ἐργοστάσιον, πρὸς ἀνέγερσιν καὶ σύστασιν τοῦ ὁποῦ οἱ ἰδιοκτῆται ἐδαπάνησαν 70,000 περίπου δραχμῶν. Εἰσάγω σε εὐθὺ εἰς τὴν εὐρύχωρον καὶ τετράπλευρον αἴθουσαν, ὅπου κυρίως ἐκτελεῖται ἡ ἐργασία τῆς ἀναπνήσεως. Ἐκεῖ θέλεις ἰδεῖ διττὴν σειρὰν λεβήτων, ἀνὰ 20 εἰς ἑκάτεραν πλευρὰν, πρὸ τῶν ὁποίων μηχαναὶ τινες κινούνται ἀναρπάχουσαι τὸν μίτον τῶν ἐν τῷ λέβητι βομβύκων (κουκουλιῶν), μεταδίδουσαι δὲ αὐτὸν εἰς τὰς ὑπεράνω τῶν λεβήτων ἰσαριθμούς ἀνέμους, ἐν αἷς συσπείρονται αἰ κλωσταί. Πρὸ τῶν λεβήτων δὲ τούτων ἐργάζονται 40 κοράσια ῥιπτοντα ἐντὸς τοῦ βράζοντος σχεδὸν ὕδατος, θερμαινόμενου διὰ τοῦ ἀτμοῦ, καὶ προετοιμάζοντα τὰ πρὸς ἀναπνήσιν κοκούλια. Περιττὸν νὰ σὲ εἴπω, ὅτι ἡ μεγαλειτέρα εὐταξία καὶ δραστηριότης ἐπικρατεῖ ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ ὄντι ὑπὸ τὴν ἄμεσον διεύθυνσιν τῆς εὐγενοῦς Κυρίως Ράλλης. Ὅτι τεσσαράκοντα ἄπορα κοράσια, ἐργατικώτατα καὶ νοημονέστατα, ἔχουσιν ἐκ τῆς ἐργασίας των ταύτης ἐντιμον πόρον δι' ἑαυτά τε καὶ τὰς οἰκογενείας των, εὐλογοῦντα τὴν πρόνοιαν ταύτην τῶν ἰδιοκτητῶν, διότι κατὰ τὸ ἐννεάμηνον διάστημα, καθ' ὃ ἐργάζεται τὸ μεταξοκλωστοῖον, 30 σχεδὸν χιλιάδες δραχμῶν δαπανῶνται ἤδη εἰς ἡμερομίσθια.

Ἡ καθεκαστὴν παραγομένη μέταξα πολλάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ φθάνει, ἢ καὶ ὑπερβαίνει τὰς 10 ἐκάδας διότι ἐκάστη ἀναπνήστρια, ἐπιδεξία τε καὶ πρωτόπειρος, ὁμοῦ λαμβανόμενῃ, δύναται νὰ ἐργασθῇ 4 κυκλίας ἢ δέματα, ὧν ἕκαστον περιέχει 25 δράμια μετάξης, πρὸς παραγωγὴν δὲ ταύτης, ἀναγκαιοῦσιν ἑκατὸν δράμια βομβύκων, ἥτοι 1,200 βόμβυκες. Φαντασθῆτε λοιπὸν πόσας ἐκάδας βομβύκων χρήξουσιν διὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ ἔτους, καὶ πόσον τοῦτο συντελεῖ εἰς τὴν ἐμψύχωσιν τῆς σκωληκοτροφίας ἐν Ἑλλάδι. Ὡς γνωστὸν, τὸ κατάστημα τοῦτο δαπανᾷ περὶ τὰς 450,000 δραχμῶν πρὸς ἀγορὰν τῶν βομβύκων. Ἡ δὲ παραγομένη ἐν Πειραιεὶ μέταξα θεωρεῖται ἐν Εὐρώπῃ, ὅπου καὶ ἐξάγεται, ἴση πρὸς τὰς ἀρίστας, ἐξαιρουμένης μόνως τῆς κλασσικῆς λεγομένης, προτιμᾶται δὲ τῆς μετάξης ὅλης τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς, τιμωμένης 80 δραχμῶν τὴν ἐκάδαν, ἐνῶ 30 ἢ 40 μόνον δραχμὰς τιμᾶται ἡ τελευταία.

Τὸ μεταξουργεῖον τοῦτο συνεστήθη πρὸ ἐπτὰ μῶν ἐτῶν, χάρις εἰς τὰς ὁποίας προανεφέρ-

μεν ιδιότητας τῶν κητόρων αὐτοῦ, προσδεύει δσημέραι ἐπαισθητὴν πρόοδον, διότι καὶ ἡ ἀγορὰ τῆς πρώτης ὕλης εἶναι διπλάσια σχεδὸν τῆς πρὸ τινων ἐτῶν, καὶ ἡ εἰς μισθοδοσίας δαπάνη κλπ. Ἀλλ' ἡ ὠφελιμωτάτη αὕτη βιομηχανία τυγχάνει τῆς δεούσης παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐμψύχσεως; Ὁχι δυστυχῶς! διότι ἡ ἐξαγωγή τῶν κουκουλιῶν, ὅχι μόνον ἐμποδίων τι δὲν εὐρίσκει, ἀλλὰ καὶ πως ἐμψυχούται, διὰ τοῦ μικροτάτου ἐπ' αὐτῆς ἐπιβαλλομένου δασμοῦ. Ἐνῶ ἅπαντα σχεδὸν τὰ ἐπιμελητήρια ἐγνωμοδότησαν, ἂν ὅχι ν' ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξαγωγή, τοῦλάχιστον νὰ ἐπιβληθῇ τέλος 3 δραχ. τὴν ξηρὰν ἐκάδαν, ἥτοι χλωροῦ κουκουλίου. Ἐπεβλήθη μόνον 60 λεπτῶν δασμὸς ἢ 3 1/2 τοῖς 100 ὥστε οὐδὲ καὶ ἰσότης ἐτηρήθη πρὸς τὰ ἄλλα ἐξαγόμενα εἶδη, τῶν βαλανιδίων, ῥιζαρίων κλπ. πληρόντα 6 τοῖς 100. Ἡ δὲ ἐξαγομένη μέταξα, καὶ τοι ἐκ τῶν τελειοποιημένων εἰδῶν, ἅτινα κατὰ τὸν νόμον ἐξάγονται ἐλεύθερα, πληροῖν 4 1/2 τοῖς 100.

Τί δὲ συμβαίνει ἐκ τῆς ἐλευθερίας ταύτης τῆς ἐξαγωγῆς; ἄπειροι οἰκογένειαι, ἐν Λακωνίᾳ ἰδίως, στεροῦνται ἐργασίας, ἥτις εἶναι ὁ μόνος αὐτῶν πόρος, τὰ δὲ μεταξουργεῖα δυσκόλως θέλουσιν ἀνθέξει εἰς τὸν συναγωνισμὸν τῶν ἐξωθεν ἀγοραστῶν. Τὸ τοιοῦτον εἰς οὐδὲν ἄλλο κράτος γίνεταί.

Ἵπάρχει ἐν Πειραιεὶ καὶ πνευματοπωλεῖον τοῦ Κ. Στάπ, ὅπερ ἐτελειοποιήθη ἐφέτος, ὥστε νὰ ἐξάγῃ καὶ ἐκτὸς τοῦ κράτους πνεύματα. Ἡ σύστασις τούτου ἔσεται ὠφελιμοτάτη εἰς τὸν τόπον καὶ διότι ἡ σταφυλὴ, ἥτις ὑπάρχει εἰς μεγίστην ἀφθονίαν, δὲν θέλει μεταβάλλεσθαι εἰς μόνους οἶνους εὐτελεστάτων τιμῶν, ἀλλὰ θέλει ἐξοδεύεσθαι εὐκολώτερον καὶ συμφερότερον εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο, ἢ δὲ ἀμπελουργία δὲν φοβεῖται πλέον νὰ πάθῃ.

Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἐργοστασίων, οἷον σαπωνοποιεῖων, κεραμείων, ζυμοπλαστικῶν κλπ. τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον εἶναι τὸ Σχοινοπλοκεῖον, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Γάλλου Κλεμάν καὶ παράγον πολλὰ καὶ καλὰ σχοινία τῆς ναυτικῆς παντὸς μεγέθους. Τούτων δὲ ἐξοδεύονται πολλὰ καὶ ἐκτὸς τοῦ κράτους.

Γνωστὸν δὲ ὅτι ἐν Πειραιεὶ ὑπάρχει ἄριστον ναυπηγεῖον, ὅπου κατὰ τὸ παρὸν ναυπηγοῦνται εἰκοσιν ὡς ἑγγιστα πλοῖα κατ' ἔτος, ἀλλ' ὅπερ θέλει ὑπερβῇ καὶ τὸ τῆς Σύρου, ἅμα δοθῇ εἰς αὐτὸ μείζων τις ἀνάπτυξις.

Σοὶ ἀνέφερον ἀνωτέρω περὶ τῶν πλατειῶν τοῦ Πειραιῶς, εἶναι ἀνάγκη νὰ προσθέσω καὶ ἐτέρας τρεῖς, ὧν κυριωτέρα ἡ τοῦ Κόραη κειμένη εἰς τὸ ὑψηλότερον τῆς πόλεως μέρος, ἀλλ' εἰσέτι ἀκανόνιστος. Ἄν εἰς ταῦτα ἀναπτυχθῇ ἡ δενδροφυτεία, θέλουν κατασταθῇ περικαλλέσταται, καὶ ὁ Πειραιεὺς ἅπας θέλει παρέχει τὴν πλέον εὐάρεστον ὄψιν, διότι ἅπασι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εἶναι καὶ εὐρεῖαι καὶ εὐθύγραμμοι.

Ὁ Πειραιεὺς ἔχει τέσσαρας ἐκκλησίας, ἐν αὐτῷ

εὑρίσκεται ἡ στρατιωτικὴ σχολὴ τῶν Εὐελπίδων, διατελοῦσα ὑπὸ τὴν νοήμονα διεύθυνσιν τοῦ Συνταγματάρχου Κ. Καρατζᾶ καὶ τὴν τοῦ ὑποδιο-  
θυντοῦ ἀντισυνταγματάρχου Κ. Σταυρίδου· περιέ-  
χουσα δὲ 73 μαθητὰς, διδασκομένους ὑπὸ 20  
καθηγητῶν (1).

Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ τὰ δύο ἀλλη-  
λοδιδασκτικὰ, τὸ τῶν ἀρρένων καὶ τῶν κορασιῶν,  
φοιτῶσι 500 περίπου παῖδες, προκόπτοντες ἄρι-  
στα εἰς τὰς σπουδὰς των. Σημειώσον δὲ ὅτι τὰ  
δύο σχολεῖα, τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὸ ἀλληλοδιδασκι-  
κὸν τῶν ἀρρένων ἀνηγέρθησαν δαπάνῃ τῆς φιλογε-  
νοῦς καὶ φιλομούσου οἰκογενείας τῶν Ἰωνίδων,  
ἥτις τοσοῦτον συνεισέφερεν εἰς ἅπαντα τὰ ἐκπαι-  
δευτικὰ τῆς πρωτεύουσας καταστήματα, καὶ εὐ-  
εργέτρια τῆς σπουδαζούσης νεολαίας ἀνεγράφη.  
Εὐχῆς δ' ἔργον ἦτο, ἂν ὡς ἄλλοτε ἐλέγετο, ἰ-  
δρῆτο ἐνταῦθα καὶ τὸ Αὐκείον, ἡ ἡ ναυτικὴ scho-  
λὴ τοῦ Βαρβάκη, ἡ καταλληλοτάτη πρὸς τοῦτο θέ-  
σις εἶναι ὁ Πειραιεὺς, ὅστις εἶναι πολὺ τῶν Ἀ-  
θηνῶν ὑγιέστερος καὶ πρὸς σύννοιαν καὶ σπουδὴν  
ἐπιτηδεύτατος. Εὐχῆς δ' ἔργον ἐπίσης, ἂν ἡ δη-  
μοτικὴ ἀρχὴ Πειραιῶς ἐδείκνυε μείζονα κατὰ τι  
δραστηριότητα, ὥστε ἡ πόλις αὕτη ἤθελεν ἔχει  
διπλασίαν ἀνάπτυξιν.

Καθ' ἃ σημειοῖ ἡ προμνημονευθεῖσα Στατιστικὴ  
τοῦ Κ. Ἀγγελοπούλου, ἐπὶ τοῦ λιμένος τοῦ Πει-  
ραιῶς εἰσπλέουσι καὶ ἐκπλέουσιν ἐνιαυσίως, κατὰ  
μέσον ὅρον 7,000 πλοίων, ὧν πολεμικὰ μὲν καὶ  
ἀτμόπλοια περὶ τὰ 200, ἐμπορικὰ δὲ μεγάλα  
περὶ τὰ 2,500, τῆς ἀκτοπλοίας δὲ 4,300. Ἡ χω-  
ρητικότης δὲ τῶν ἐμπορικῶν μικρῶν καὶ μεγάλων  
ἀναβαίνει εἰς 130,000 περίπου τόνους, ὁ δὲ ἀριθ-  
μὸς τῶν ναυτῶν εἰς 30,000.

Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον τοῦ Πειραιῶς  
εἶναι ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν ἀφικνουμένων ἢ ἀπο-  
δημούντων διὰ τοῦ Πειραιῶς ἐπιβῶντα ἀναλόγως  
τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὅλης Ἑλλάδος, διότι συμπο-  
σοῦνται οὗτοι εἰς 30,000, ὧν αἱ 28 ταξειδεύου-  
σιν ἐντὸς τοῦ βασιλείου, δισχίλιοι δὲ ἔρχονται ἐκ  
τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ πάλιν ἐπιστρέφουσιν.

Αὗται περίπου εἰσὶν αἱ στατιστικαὶ περὶ Πειραιῶς  
πληροφορίαι, αἵτινες μὲν δὲν μαρτυροῦσι θεσπαι-  
μέγα τι, ἀλλὰ παρέχουσι χρηστὰς περὶ τοῦ μέλ-  
λοντος τῆς πόλεως ταύτης ἐλπίδας. Καὶ ἂν ὁπωσούν  
ἐθράδυνε μέχρι τοῦδε ἡ πρόδοσις αὐτῆς, ἀναλόγως  
τῆς γείτονος τῆς τῶν Ἀθηνῶν γιγαντιαίας ἀναπτύ-  
ξεως, ἀλλ' ἥδη ἐλπίζεται μεγαλητέρα, διὰ τε τὴν  
αὐξησιν τῆς ἀτμοπλοικῆς συγκοινωνίας μετὰ τῆς  
Εὐρώπης καὶ τὴν ἐντεῦθεν μείζονα τοῦ ἐμπορίου  
κίνησιν, ὥστε ὁ προλαμβάνων νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς  
Πειραιᾶ, δύναται, προϊόντος τοῦ χρόνου, νὰ ἐλπί-  
ζῃ βέβαια κέρδη, ν' ἀπολαμβάνῃ δὲ ἐξ ἑνὸς μὲν

τὰ καλὰ πόλεως παραλίῳ, ἐξ ἄλλου δὲ τὰς τέρ-  
ψεις τῆς πρωτεύουσας, ἀληθῶς ὁμῶς μεμιγμέναις  
καὶ μετὰ τοῦ κονιορτοῦ αὐτῆς. Εἰς τοῦλάχιστον  
παρὰ τὰς Ἀθήνας ἐπρωτίμουν τὴν ἐν Πειραιεὶ οἴκη-  
σιν διότι ἔχω τὸ εὐκραὲς τοῦ κλίματος αὐτοῦ, τὸν  
δενδρόφυτον καὶ ὑπερκείμενον τῆς θαλάσσης περι-  
πατόν του, τὴν ὥραίαν προκυμαίαν του, καὶ ἂν  
μὲ λείπῃ ἡ κοινωνία, διότι εἰσέτι εἶναι μακρο-  
τάτη, ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι μετ' οὐ πολὺ πολυπλασιάζ-  
εται καὶ μορφοῦται καὶ αὕτη.

ἔρρωσο . . .

ὁ φίλος σου  
ΝΕΣΤΟΡΙΔΗΣ.

## ΚΡΙΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ.

( Συνέχεια ἴδε φυλ. 17 ).

Ἰδοὺ δὲ τίνι τρόπῳ ἐνηργεῖτο ἡ σύλληψις, ἡ φυ-  
λάκις καὶ ἡ ἐξέτασις τῶν κατηγορηθέντων εἰς  
τὴν ἱερὰν ἐξέτασιν.

Ἀπεφάσιζεν αὕτη, ἐν τῇ ἀκατανοήτῳ αὐτῆς δι-  
καιούσῃ, περὶ τίνος ἀνθρώπου ὡς ὑπόπτου ἐνὸς  
τῶν ῥηθέντων μυστικῶν καὶ ἀνεπιδέκτων ὁρισμοῦ  
ἐγκλημάτων, τῶν συνισταμένων εἰς τὸ ὅτι ἔπρα-  
ξεν οὗτος ἢ δὲν ἔπραξέ τι, εἰς τὸ ὅτι εἶπεν ἢ  
δὲν εἶπέ τι καὶ ἀμέσως ἀπήγγελλε κατὰ τοῦ τοι-  
ούτου ἐνόχου τὴν κράτησιν. Εἰς ἀξιωματικῶς ἐ-  
ποίει σημεῖόν τι, ὁ δὲ κατηγορούμενος ὥφειλε ν' ἀ-  
κολουθήσῃ ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ψιθυρισμοῦ τὸν  
παρουσιασθέντα κλητῆρα, μὴ τολμῶν νὰ ψελλίσῃ  
οὔτε τὴν μικροτέραν ἔνστασιν, διότι πᾶσα εἰς τὴν  
διαταγὴν τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως ἀντίστασις θεω-  
ρεῖτο παρὰ τῶν δικαστῶν ὡς ἔνδειξις αἰρέσεως.  
Ἀμα ὕφονε τὴν χεὶρά της ἡ ἱερὰ ἐξέτασις κατὰ  
τίνος, οὗτος ἐθεωρεῖτο κατηγορούμενος· τὸ πλῆθος  
μετὰ τρόμου ἀπέφυγε καὶ αὐτὴν τὴν σκιάν του,  
ἔπρεπεν ἐξαπαντᾶς νὰ κατακλεισθῇ.

Μετὰ τὴν οὕτω γινομένην ταύτην σύλληψιν, ὁ  
δυστυχὴς ἐκομίζετο ἐντὸς τῆς φυλακῆς μὲ τετα-  
πεινωμένην τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκ προουμιῶν παρα-  
δοθείσαν εἰς ἱλασμοὺς ὀδυνηροῦς. Εἰσερχόμενον, ἡ  
ἐξέτασις ἀμέσως τὸν ἀπέκδυεν τοῦ θαλαντίου καὶ  
τῶν πολυτιμοτέρων του πραγμάτων, ἐπὶ ἑνὰ δὲ  
μῆνα τὸν κατέκλειε μυστηριωδῶς ἐντὸς στενωτά-  
του κελλίου. Μετὰ τὴν προπαρασκευαστικὴν ταύτην  
ἀγωνίαν ἐφέρετο εἰς τὸ ἀκροατήριον. Ὁ κατηγο-  
ρούμενος ὥφειλε νὰ παρασταθῇ γυμνικτῆς· ὁ δι-  
καστὴς ἤρχιζε νὰ τὸν ἐρωτᾷ, ὁ δὲ γραμματεὺς  
ἐν τοῖς πρακτικοῖς κατέθετε τὰς ἀποκρίσεις.

Ὁ δικαστὴς δὲν ὑπέβαλλε εἰμὴ ἐν μόνον ζήτημα  
εἰς τὴν κατηγορούμενον. — Εἶται ἄνθρωπος αἰρέσεως

(1) Περὶ τῶν ἐν αὐτῷ διδασκομένων μαθημάτων  
των καὶ ἄλλων λεπτομερειῶν στατιστικῶν τοῦ Πει-  
ραιῶς ὅρα τὸ προῤῥηθὲν σύγγραμμα τοῦ Κ. Ἀγ-  
γελοπούλου.